

Historietur på Haugland 10.april 2011.

**Turen går til Kråvik,Djupevik,Hilleren,
Berget,Busken og tilbake til Tide garasje.**

**Vakker lemstue på Kråvik
bygget i slutten av 1880årene.**

FISKE

De måtte ut på storhavet. De var tre mann på hver båt. De seilte og rodde fra Kråvik via Turøy der de også hadde gode venner så de fikk overnatte i naustene deres, slik at de kunne komme seg ut til Greipingen, Børshammaren og Hytt så snart det ble lyst. Var de heldig, kunne de laste båten på noen timer. Når de kom til Kråvik, måtte konene være klar til å ro båten til Bergen og få solgt fisken. Eller byttet i varer. Det var jo ingen egen dagligvarehandel på Askøy på den tiden. Så kolonial og brød måtte de få med seg fra byen.

STØO

I Støo lå robåtene og fiskekistene på rad og rekke. Det var ingen naust på Kråvik før siste verdenskrigen. Så det ut til å bli uvær, dro de båtene på land. Om våren snudde de båtene med kjølen opp og tjærebredde dem både inni og utenpå.

INDUSTRI

Først på 1900-tallet kunne folk få seg jobb i industrien. Da kom hermetikkfabrikken på Horsøy. Og da var Kråvik "Sveinaland" midt i smørøyet når det var snakk om lønnet arbeid. Alle som var tilgjengelige fikk seg jobb i den nye industrien.

AMERIKA

Men ikke alle ble værende på Kråvik. Noen emigrerte til Amerika. To av sønnene til Nils Larsen "Nils i Pøylen", Andreas og Bernt, dro. Og så nest eldste sønnen til Mikal og Aselina Kråvik, Reinert. Han reiste i 1910, 18 år gammel.

LIVET PÅ KRÅVIK

Næringsgrunnlaget fram til første verdenskrig var fiske, snøre - og linefiske langt til havs i åpen båt.

I tillegg dyrket alle brukerne sitt areal. Der det var ei hole med jord, ble det satt poteter.

Alle hadde sauer - så mange som de kunne vinterfø. Sven hadde 2 kyr og 2 sauer i 1865. Sivert hadde 3 sauer, Pernille (som var enke) hadde 1 sau, mens Nilsine og Nils hadde 7 sauer. (Mikal Kråvik sin saueflor står ennå).

Under siste verdenskrig hadde Inngjerdet, bnr 35 Halvorsen ei ku.

Bruket Kalhushilleren som grensa til alle disse brukene hadde kyr og melkeproduksjon slik at alle i nærområdet fikk melk.

Ingen hadde skikkelig brønn. Alle gikk i elven og hentet vann. De bar to og to bøtter med vassel.

All transport gikk med båt sjøveien. Noen kjørevei fantes ikke før 1925. Kråvik lå gunstig til sønst i Hauglandsosen, så det var bare 1 ½ time å ro til byen.

Posten gikk den første tiden over Strusshamn. Kråvikene rodde til Krokåsvågen og gikk til Strusshamn. Dette var jo også kirkeveien.

Men Kråvik hadde markavei over Kleivo, bnr 35. Og Djupavik hadde markavei over Monsakleivo.

Det var også fotsti over Hilleren mot Timmervik (Sidegjerdet), som endte på Hauglandskaien over Andreas på Hello.

Det var Små-Salamon som bygde vei til Kråvik. Han blir huska for sin iherdige innsats med veien. Med spett og slegge og handamakt gjorde han jobben aleine.

Telefon fikk de låne på hermetikkfabrikken på Horsøy fra 1905, men det var ikke så ofte de hadde bruk for telefon.

FISKE

De måtte ut på storhavet. De var tre mann på hver båt. De seilte og rodde fra Kråvik via Turøy der de også hadde gode venner så de fikk overnatte i naustene deres, slik at de kunne komme seg ut til Greipingen, Børshammaren og Hytt så snart det ble lyst. Var de heldig, kunne de laste båten på noen timer. Når de kom til Kråvik, måtte konene være klar til å ro båten til Bergen og få solgt fisken. Eller byttet i varer. Det var jo ingen egen dagligvarehandel på Askøy på den tiden. Så kolonial og brød måtte de få med seg fra byen.

STØO

I Støo lå robåtene og fiskekistene på rad og rekke. Det var ingen naust på Kråvik før siste verdenskrigen. Så det ut til å bli uvær, dro de båtene på land. Om våren snudde de båtene med kjølen opp og tjærebredde dem både inni og utenpå.

INDUSTRI

Først på 1900-tallet kunne folk få seg jobb i industrien. Da kom hermetikkfabrikken på Horsøy. Og da var Kråvik "Sveinaland" midt i smørøyet når det var snakk om lønnet arbeid. Alle som var tilgjengelige fikk seg jobb i den nye industrien.

AMERIKA

Men ikke alle ble værende på Kråvik. Noen emigrerte til Amerika. To av sønnene til Nils Larsen "Nils i Pøylene", Andreas og Bernt, dro. Og så nest eldste sønnen til Mikal og Aselina Kråvik, Reinert. Han reiste i 1910, 18 år gammel.

KOSTHOLD

Kostholdet var vanlig "strilakost": Fisk og sild i alle varianter. Fersk, salta og tørka. Om sommeren når de fisket pale ned i Hauglandsosen rundt Risholmen, Gullskjeret og Håholmen, skar de opp fisken og satte gryten under rennende vann i elven en times tid. Bestefar sa at fisken ble så mye bedre da.

Lever og fiskesuppe lagde de.

Om høsten måtte de ta en smalaskrott eller to og få i salt så de hadde vintermat.

Jeg husker bestemor steikte natronkaker og potetkaker på vedkomfyren i kjøkkenet. Hadde hun melk til overs, satte hun den på en hylle over komfyren, og etter et par, tre dager ble det rømmekolle.

SYKDOM

Når noen ble syke, måtte de ro til by'n og få medisin og snakka med lege for å få resept. Den syke lå hjemme og ventet.

Det var bare kamferdråper, Haffmannsdråper, Nafta og hostesaft som var uten resept. Ja, og så tjæresalve og vaselin. Rødsprit brukte de til å smøre seg med for giktverken. Det hendte de dyppet en bomullsdott og la på jekselen når de hadde tannverk.

SOSIALT SAMVÆR

Kråvikene hadde til felles en sterk Gudstro. Så Kråvik hadde både kvinneforening og barneforening. Tobine Torsteinsen stod for barneforeningen. Hun bodde i Djupavik.

Kvinnerforeningen arbeidet for Kinamisjonen og Samemisjonen. De ga ut et blad som het "Samenes venn". Juleheftet var en vakker trykksak.

Kråvik kvinneforening hadde sine basarer og juletreffester på Kråvik.

Det hadde seg slik at et forlovet par hadde bygd seg hus, men så gikk forlovelsen over styr og huset ble stående tomt. På denne måten fikk både barne- og kvinneforeningen låne huset til basarer og juletreffester.

Foreningen hadde bord og krakker og benker.

Dette utstyret fikk den enkelte låne til festlige anledninger i hjemmene som konfirmasjon og bryllup.

Nils Larsen Langeland og **Kari Sjursdatter Brekkhuslie** var begge fra Evanger. De giftet seg på Voss i 1803, og kom til Askøy ca 1822. De slo seg ned på Haugland, sannsynligvis på Hilleren allerede da de kom hit. Her bodde de til de døde, Nils i 1836 og Kari i 1852.

De hadde blant andre disse barna:

Ane Nilsdatter (1807-1870) født på Evanger, død på Kråvik og
John Nilsen (1823-1897) født og død på Haugland (Hilleren)

PÅ GJENGRODDE STIER PÅ KRÅVIK

Svend Olaussen var den første som bosatte seg på Kråvik. Han kom fra Hetlevik. I nabobygdene Juvik og Hetlevik ble Kråvik kalt for "Sveinaland".

Svend giftet seg med Ane Nilsdatter. (Se over)

Ved folketellingen av 1865 bodde 13 personer på Kråvik.

Side	Skuledistrikt	Sokn				Gard				Matr.nr.				
39	368	4de Kreds af 1ste Skoledistrikt				Askøens Sogn				Krovigen				40
	Personnr.	Nytt hushald	Førenamn	Etternamn	Fam. stilling	Yrke	Sivilstand	Alder	Kjønn	Fødestad	Stort kveg	Får	Havre	Poteter
863	2	1	Sivert A.	Svensen	Husfader	Husmand uden Jord Fisker	g	32	m	Fjelds præstegjeld	3			
	3		Rakel B.	Larsdatter	hans Kone		g	29	f	Fjelds præstegjeld				
	4		Sakarias M.	Sivertsen	deres Søn		u	4	m	Fjelds præstegjeld				
	5		Ane J.	Sivertsdatter	deres Datter		u	6	f	Fjelds præstegjeld				
	6		Aseline K.	Sivertsdatter	deres Datter		u	1	f	Fjelds præstegjeld				
	7	1	Pernile M.	Svensdatter	Husmoder	Fattiglem	e	35	f	Fjelds præstegjeld	1			
	8		Mons M.	Monsen	hendes Søn		u	9	m	Sunds præstegjeld				
	9	1	Marte	Andersdatter	Fattiglem		e	69	f	Fjelds præstegjeld				
871	10	1	Sven	Olausen	Husfader	Husmand med Jord Fisker	g	64	m	Fjelds præstegjeld	2	2	1/2	1/2
872	11		Ane	Nilsdatter	hans Kone		g	61	f	Vosse præstegjeld				
873	12		Nils A.	Nilsen	deres Pleiebarn		u	5	m	Fjelds præstegjeld				
874	13	1	Nils A.	Larsen	Logerende	Fisker	g	25	m	Fjelds præstegjeld	7			
875	14		Nilsine B.	Svensdatter	hans Kone		g	27	f	Fjelds præstegjeld				

Sveinaland fikk etter hvert mange Sivert'er: Gamle-Sivert'n, By-Sivert'n og Små-Sivert'n.

Og der var to Salamon'ar: Store-Salamon og Små-Salamon.

MONSAKLEIVA

Svend Olausen sin søster, Anne Petrikke Olausdatter, hadde vært gift med Mons Gregoriussen - også fra Hetlevik. Anne Petrikke døde, og Mons giftet seg igjen med Marthe Andersdatter fra Kollevåg. Mons og Marthe bosatte seg i det som seinere heter "Monsakleiva"

HILLEREN

Det var den yngste sønnen til Nils Larsen og Kari Sjursdatter, John Nilsen, som ble boende på Hilleren. Han giftet seg med Eli/Elen Fredriksdatter fra Hanøy, og de hadde tre sønner: Andreas f 1846, Nils f 1848 og Fredrik f 1850.

Side	Skuledistrikt	Sokn				Gard			Matr.nr.						
37	366	4de Kreds af 1ste Skoledistrikt				Askøens Sogn			Helleren	40					
	Personnr.	Nytt hushald	Førenamn	Etternamn	Fam. stilling	Yrke	Sivilstand	Alder	Kjønn	Fødestad	Stort kveg	Får	Geit	Havre	Pote
851	2	1	John	Nilsen	Husfader	Husmand g med Jord		45	m	Fjelds præstegjeld	7	16	2	2 1/2	4
852	3		Elen	Fredriksdatter	hans Kone		g	55	f	Fjelds præstegjeld					
853	4		Andreas	Johnsen	deres Søn		u	20	m	Fjelds præstegjeld					
854	5		Nils	Johnsen	deres Søn		u	18	m	Fjelds præstegjeld					
855	6		Fredrik	Johnsen	deres Søn		u	16	m	Fjelds præstegjeld					
856	7		Anne	Nilsdatter	hans Søster Krøbling		u	50	f	Vosse præstegjeld					
857	8		Ingebor	Rasmusdatter	deres Tjenestepige		u	17	f	Fjelds præstegjeld					

Fredrik giftet seg med Nilsine Ellingsdatter fra Davanger. De bodde på Hilleren. De fikk to sønner: Ellert Nikolai f 1877 og Johan Alfred f 1883

Ellert Nikolai døde 13 år gammel

Johan Alfred bodde på Hilleren. Han giftet seg med Martine Askildsdatter fra Kollevåg. De hadde 12 barn: Jenny (1905), Fredrikke (1906), Fredrikke (1907), Alvilde (1910), Elen (1912), Anton (1914), Anna (1916), Normann (1917), Nils (1920), Borghild (1922), Finn (1924) og Olga (1926).

Djupevik

Djupevik er et av de tre småstedene på Haugland, Hilleren, Djupevik og Kråvik. Her rådet gode naboforhold og når behovet var tilstede, hjalp de hverandre så godt de kunne. De var småbrukere og fiskere. I 1835 kom Mons Gregoriussen til Haugland. Han bygget det første huset som vi ser nedbrennt. Han ble gift 2.gang med Marte Andersdatter fra Kollevåg i 1822. De fikk 8 barn. Fra hans navn har vi Monsekleiva. Det andre huset ble bygget av en av hans sønner Torstein Monsen. Han ble gift med Gurine Mikkelsen i 1852. Hennes far var fra Haatuft på Holsenøy. De fikk 7 barn. Mikal Torsteinsen, deres sønn overtok etter hvert sin bestefars hus. Han giftet seg med Larsine Jakobsdatter og de fikk 8 barn. En av deres sønner Elias Mikkelsen måtte flytte ut fra hjemmet, og bodde nå hos sin tante Tobine. Hun hadde overtatt sin fars hus. Etter hennes død i 1949 overtok han huset. Det ble totalrenovert og utleid til en dame. Dessverre tok det fyr en søndag ettermiddag, og brant helt ned til grunnen

Etter hvert overtok Theodor Mikkelsen småbruket, og han fortsatte med sauehold og laksefiske. Han solgte mange hyttetomter og Djupevik ble et yndet utfluktsted for mange byfolk. I dag er det Askøy Byggesenter som står som eier av bruket. Det første huset eies av Ronald Fosse. Det gamle Benzahuset fra Haugland ble i sin tid flyttet til Djupevik. Det står nå nord for låven.

Marie, søster til Elias eide huset sammen med sin mann Nils Nilsen. De var foreldrene til Edith og Hjørdis Rong, samt Nils jr. Her hadde de sin oppvekst.

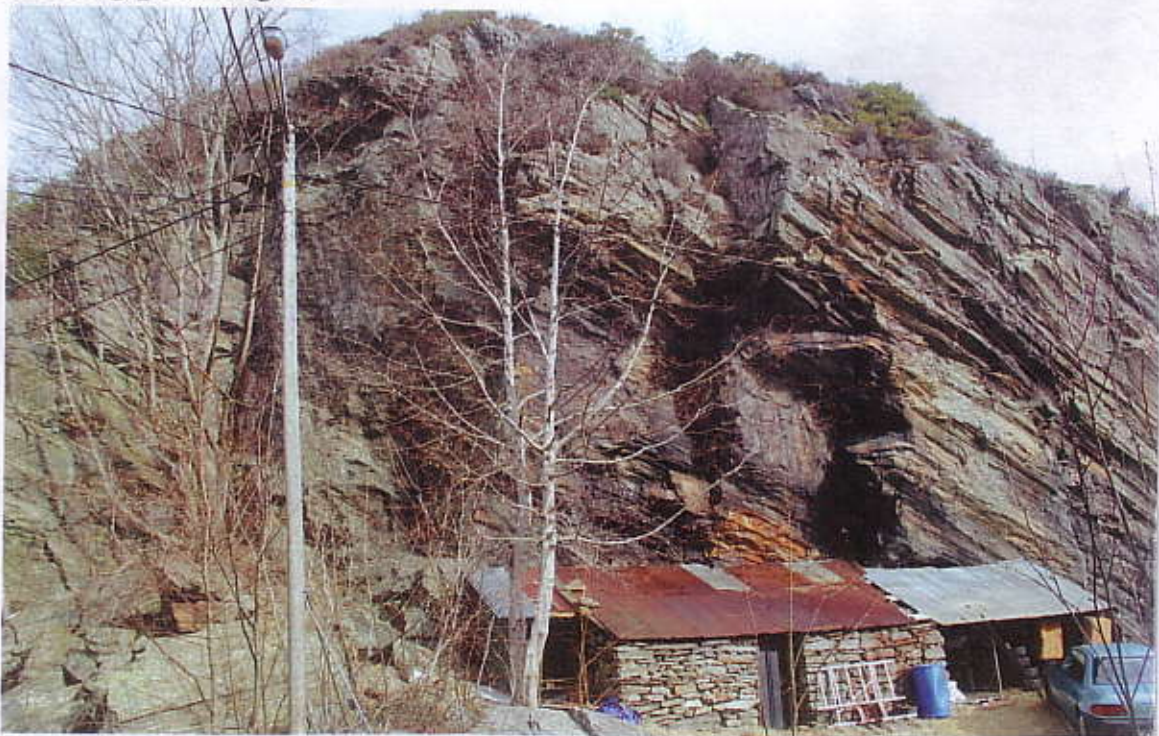

Foran: Jørgen Haugland, Hans Mikkelsen, Marie Nilsen, Elias Mikkelsen
 Bak: Oskau Olsen, Tobine Dimmen, Pella Haugland, Larsine Mikkelsen

Gammelt hus som stod på Berget.

Dette huset er barndomsheimen til Einar Eliassen. Huset blei bygd før år 1900 og var godt over 100 år når det blei tatt ned for om lag fem år siden. Einar sønn til Cecelie og Alfred bor fortsatt på Berget, han vokste opp i dette huset sammen med sine fem søsken : Herlof, John, Alfild, Lilli og Agnes. Tre av Astrid og Einar sine barn har bodd seg på Berget.

Vi avslutter med bilde av Hilleren, et kjent navn og sted på Haugland.
Takk for at du var med på turen i dag.